

ATGĀDNE CEĻU BŪVĒ NODARBINĀTAJIEM

ATGĀDNE CEĻU BŪVĒ NODARBINĀTAJIEM

Ceļu būve no darba aizsardzības viedokļa uzskatāma par salīdzinoši bīstamu nozari – katru gadu tajā notiek daudzi desmiti nelaimes gadījumu un daudzi nodarbinātie gūst paliekošus veselības traucējumus – arodslimības. Ceļu būvei tipisko darba vidi raksturo nemitīgi mainīgas darba vietas dažādos objektos, liels daudzums smagās tehnikas un aprīkojuma, augsts satiksmes negadījumu risks, palielināts trokšņa, vibrācijas, putekļu un citu ķīmisko vielu līmenis. Tāpat nodarbinātie ir pakļauti dažādiem bioloģiskajiem riska faktoriem, klimatiskajiem apstākļiem un starojumiem (piemēram, ultravioletajam starojumam). Visi šie darba vides riska faktori, ja tie pārsniedz pieļaujamās normas vai neatbilst prasībām, var radīt augstu nelaimes gadījumu risku un būtiski apdraudēt strādājošo veselību.

Diemžēl statistika rāda, ka daudzi nelaimes gadījumi Latvijā joprojām notiek nodarbināto nepietiekamas uzmanības un noteikto darba aizsardzības prasību neievērošanas dēļ. Arī daudzas no nodarbinātajiem konstatētajām arodslimībām ir attīstījušās gan sliktu un bīstamu darba apstākļu, gan elementāru prasību un piesardzības trūkuma dēļ. Tieši tāpēc ir svarīgi būt informētam par svarīgākajām darba aizsardzības prasībām un apzināties bīstamākos darba vides riska faktoros, strādājot šajā nozarē.

Šis atgādnis mērķis ir informēt par svarīgākajām darba aizsardzības prasībām, strādājot ceļu būves nozarē, kā arī iepazīstināt ar būtiskākajiem darba vides riska faktoriem un iespējamo rīcību riska samazināšanai.

KAS IR CEĻU BŪVE?

Ceļu būve ir ļoti plašs jēdziens – raugoties no darba aizsardzības viedokļa, šī nozare ietver daudz dažādu darbu, tai skaitā:

- teritoriju sagatavošanu ceļu vai līdzīgu objektu izbūvei (piemēram, zemes virskārtas noņemšanu, rakšanu, pārvietošanu, koku izzāģēšanu u. c. līdzīgus darbus);
- zemes līdzināšanas darbus un dažādu ceļu būves materiālu (šķembu, grants u. c.) uzbēršanu un līdzināšanu;
- ceļu virskārtas uzklāšanu (piemēram, asfaltēšanu, bruģēšanu u. c.) un ceļa nomaļu sagatavošanu (šķembu uzbēršanu, trotuāru izbūvi u. c.);
- dažādu komunikāciju (elektropadeves, siltumtīklu, ūdens un kanalizācijas u. c.) pārvešanu un ierīkošanu;
- ceļu būves objektu labiekārtošanu (ceļa malu apzaļumošanu, zālāju iekārtošanu, ceļa zīmju un norāžu uzstādīšanu u. c.);
- ceļu būves materiālu (piemēram, dažādu asfalta maisījumu u. c.) sagatavošanu;
- izbūvēto ceļu kvalitātes kontroli (paraugu ņemšanu, to apstrādi un analīzi).

Ļoti bieži ceļu būvē nodarbinātie gan ceļu būves sezonas laikā, gan, jo īpaši, ārpus tās, ir iesaistīti ceļu būves tehnikas remontdarbos. Ņemot vērā šīs nozares īpatnības, sezonas laikā šādi remontdarbi bieži mēdz notikt arī tieši ceļu būves objektos, ja tie neatrodas tieši pie uzņēmumu remonta bāzēm, savukārt “nesezonas” (ziemas mēnešu) laikā tie tiek veikti smagās tehnikas remonta zonās (remontdarbnīcās, garāžās u. tml.).

Šajā materiālā sniegtā informācija galvenokārt attiecas tieši uz tradicionālajiem ceļu būves darbiem.

PIRMS SĀKT DARBU...

Pirms sāk darbu, atceries, ka jebkuras darba attiecības sākas ar darba līguma parakstīšanu – tajā jābūt aprakstītiem Taviem pienākumiem, minētai darba samaksai un noteiktam darba laikam. Tikai rakstisks darba līgums nodrošinās Tev juridiskās un sociālās garantijas gadījumā, ja Tu saslimsi, tiks nepamatoti atlaists, cietīsi nelaimes gadījumā darbā vai saslimsi ar arodslimību.

Pirms darba līguma parakstīšanas Tavam nākamajam darba devējam jānosūta Tevi uz obligāto veselības pārbaudi – tās mērķis ir pārliecināties, vai Tavs veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam (piemēram, ja Tev jau ir dzirdes problēmas, tad darbs trokšņainā vidē dzirdi vēl vairāk pasliktinās).

Pirms darba sākšanas darba devējam jānodrošina Tev apmācība par darba aizsardzības jautājumiem – gan ievadapmācība jeb tā saucamā “ievadinstruk tāža”, gan darba aizsardzības instruk tāža konkrētā darba veikšanai.

Ievadapmācības (ievadinstruk tāžas) laikā Tev jāsaņem vispārēja informācija par uzņēmumu un tā darbību, svarīgākajiem darba vides riska faktoriem un to ietekmi uz veselību, darba kārības noteikumiem, darba aizsardzības organizāciju uzņēmumā, svarīgākajiem darba aizsardzības pasākumiem (drošības zīmēm, veselības pārbaudēm u. c.), Taviem pienākumiem un tiesībām, nodarbināto pārstāvniecību, kā arī rīcību ārkārtas situācijās.

Darba aizsardzības instruk tāžas laikā Tevi jāiepazīstina ar veicamo darbu, darba devēja apstiprinātajām instrukcijām un darba aizsardzības prasībām atbilstoši konkrētā darba veidam vai profesijai attiecīgajā darba vietā, praktiski parādot drošus darba paņēmienus un metodes, un, ja nepieciešams, izmantojot uzskates līdzekļus.

Šis materiāls ir tikai viens no informācijas avotiem par drošu un veselībai nekaitīgu darbu – tas neaizstāj darba aizsardzības instrukciju konkrēto darbu drošai veikšanai!

**Tavs pienākums ir iepazīties ar darba aizsardzības instrukcijās un citos dokumentos noteiktajām prasībām!
Ja ko neesi sapratis – pārjautā!**

KĀDAS SEKAS VAR RASTIES, NIEVĒROJOT DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS?

Darba aizsardzības neievērošanas rezultātā var ciest nodarbināto veselība. Visbiežāk tas notiek:

- Nelaiemes gadījumu rezultātā gūstot dažādus veselības traucējumus (traumas), piemēram, sasitot galvu, laužot roku, apdedzinot kāju.
- Dažādu darba vides riska faktoru iedarbības rezultātā gūstot akūtus vai hroniskus veselības traucējumus (tā saucamās arodslimības – slimības, kuru attīstībā galvenā nozīme ir darba videi), piemēram, trokšņa iedarbības rezultātā sabojājot dzirdi, nepareizi pacelta smaguma dēļ sastiepjot muguru u. tml.

Šajā materiālā vēlamies Tevi informēt par biežākajiem nelaimes gadījumu cēloņiem ceļu būvē, kā arī svarīgākajiem darba vides riska faktoriem, kuri var sabojāt Tavu veselību.

BIEŽĀKIE NELAIMES GADĪJUMU IEMESLI CEĻU BŪVĒ

Līdzīgi kā citās nozarēs, arī ceļu būvē nelaimes gadījumi bieži notiek nodarbināto neuzmanības un noteikto darba aizsardzības prasību neievērošanas dēļ. Papildus tam ceļu būvei raksturīga ļoti mainīga darba vide dažādos objektos, kas veicina kļūdu rašanos darbu organizācijā un koordinācijā.

Visbiežāk nelaimes gadījumi notiek ar:

- jauniešiem, kuri tikko uzsākuši darba gaitas;
- tikko uzņēmumā strādāt sākušiem nodarbinātajiem, kuriem ir maza darba pieredze;
- ļoti pieredzējušiem nodarbinātajiem ar attieksmi “... *man jau 20 gadus nekas nav noticis ...*”;
- viesstrādniekiem – tādiem nodarbinātajiem, kuri galvenokārt strādā citos objektos vai pat citos uzņēmumos un parasti nav pietiekami apmācīti un informēti.

Protams, nelaimes gadījumi var notikt ar jebkuru nodarbināto, tāpēc ir svarīgi zināt iespējami vairāk par to, kā rūpēties par savu veselību un drošību.

PIEMĒRI LATVIJĀ NOTIKUŠIEM NELAIMES GADĪJUMIEM CEĻU BŪVES NOZARĒ

Madonas rajonā ceļu būves namdaris, veicot kanalizācijas cauruļu montāžas darbus tranšējā, guva smagas traumas, nobrūkot gruntij.

Rīgā ceļu un tiltu būves uzņēmuma būvobjektā ar ceļamkrānu tika pārvietota smaga metāla plāksne, kas trāpīja pa galvu brigadierim, kā rezultātā viņš guva smagu traumu.

Rīgā ceļu būves uzņēmuma ceļu būves brigadierim uz kājas uzkrita pusotru tonnu smaga gofrēto ceļa barjeru paka.

Jēkabpils novadā ceļu būves uzņēmuma celtnieks gāja bojā tranšējā pēc zemes nogruvuma.

Tērvetes novadā meliorācijas uzņēmuma traktorists-buldozērists gāja bojā, kad viņam, rokot tranšejas un iebrūkot atraktajiem pamatiem, virsū uzgāzās betona bloks.

BIEŽĀK SASTOPAMIE DARBA VIDES RISKA FAKTORI, KAS VAR RADĪT NELAIMES GADĪJUMUS, UN SVARĪGĀKIE PREVENTĪVIE PASĀKUMI

- **Dažāda veida transporta negadījumi** (t. sk. ceļu satiksmes negadījumi), kas rodas, strādājot uz ceļa braucamās daļas vai tuvu tai (gan objektā strādājošā transporta, gan garām braucošo automašīnu izraisītie).

Svarīgākie preventīvie pasākumi: ceļu satiksmes organizācijas shēmas ievērošana, nepieciešamo brīdinājuma zīmju un nožogojumu izvietošana, signālvestes vai gaismu atstarojoša darba apģērba lietošana (arī dienas gaišajā laikā), nepārtraukta uzmanības nodrošināšana, īpaši, mainot kustības virzienu (piemēram, sperot soli sāņus) u. c.

- **Nelaimes gadījumi, strādājot blakus smagajai tehnikai un traktortehnikai** (iekrāvējiem, buldozeriem, pašizgāzējiem u. c.), kas rodas, tehnikai uzbraucot virsū vai aizskarot nodarbinātos, piemēram, ar kausu vai strēli.

Svarīgākie preventīvie pasākumi: droša attāluma ievērošana, īpaši, strādājot blakus tehnikai ar kausu vai lāpstu, nestrādāt zem transportieriem vai tuvu birstošai kravai, brīdinošo skaņas un gaismas signālu, visu nepieciešamo individuālās aizsardzības līdzekļu lietošana (piemēram, labi redzama un gaismu atstarojoša apģērba lietošana, apavu, ķiveru lietošana u. c.).

- **Zemes nobrukumi** tranšējās vai pie uzbērumiem, apberot nodarbinātos.

Svarīgākie preventīvie pasākumi: noteiktā rakšanas dziļuma ievērošana, strādāšana tikai tranšējās ar nostiprinātām sienām, noteiktā uzbēruma leņķa ievērošana u. c.

- **Darba aprikojuma radītie nelaimes gadījumi** – sasitumi, spiedumi, nobrāzumi u. tml., kas rodas, lietojot ceļu būvē izmantoto tehniku – atskaldāmos āmurus, vibroblietes, zāģus u. c.

Svarīgākie preventīvie pasākumi: tikai darba kārtībā esoša aprīkojuma lietošana, visu nepieciešamo individuālās aizsardzības līdzekļu lietošana (piemēram, sejas un acu aizsarglīdzekļu lietošana, cimdu, darba apavu lietošana u. c.).

- **Pakļupšana, pakrišana** un līdzīga veida traumas, kas rodas, pārvietojoties pa nelīdzenu vai slidenu segumu, kāpjot pāri barjerām vai uz tehnikas u. tml.

Svarīgākie preventīvie pasākumi: piesardzības un uzmanības ievērošana, piemērotu darba apavu lietošana u. c.

- **Apdedzināšanās** ar asfalta masu vai karstiem priekšmetiem, kas rodas, asfalta masai nokļūstot uz ādas vai pieskaroties karstām virsmām bez attiecīgiem individuālās aizsardzības līdzekļiem.

Svarīgākie preventīvie pasākumi: piesardzība un uzmanība, ķermeni nosedzoša darba apģērba lietošana, piemērotu darba apavu lietošana u. c.

Individuālās aizsardzības līdzekļu nelietošana ceļu būvē var beigties ar nelaimes gadījumu (attēlā pa kreisi – ķiveres nelietošana, strādājot zem transportiera, attēlā pa labi – darba apģērba un apavu nelietošana, strādājot pie karsta asfalta uzklāšanas un līdzināšanas)

CITI SVARĪGĀKIE DARBA VIDES RISKA FAKTORI CEĻU BŪVĒ

Ceļu būvē nodarbinātie var tikt pakļauti ļoti daudziem un dažādiem darba vides riska faktoriem atkarībā no veicamā darba uzdevuma. Veicot asfalta ieklāšanas darbus, būs raksturīgi vieni riska faktori, savukārt bruģējot ietvi – citi. Tomēr vienu var teikt droši – ceļu būvē, neatkarīgi no veicamā darba, vienmēr būs tādi darba vides riska faktori, kas var nelabvēlīgi ietekmēt Tavu veselību. Protams, tas nenozīmē, ka jebkurš riska faktors izraisīs arodslimības – tas notiks tikai tad, ja netiks nodrošināti veselībai droši darba apstākļi, ievērotas darba aizsardzības prasības un lietoti nepieciešamie individuālās aizsardzības līdzekļi.

TROKSNIS

Troksnis ir ceļu būvē ļoti izplatīts darba vides riska faktors, kuru rada gan dažāda darba aprīkojuma (iekārtu) lietošana (piemēram, perforatoru, zāģu u. c.), gan arī smagās tehnikas darbība. Katra no šīm iekārtām strādājot rada troksni, kurš var ievērojami pārsniegt pieļaujamo drošo līmeni.

Ilgstošs troksnis var radīt tā saucamo aroda vārdzirdību – dzirdes neatgriezenisku un neārstējamu pasliktināšanos abās ausīs, kas var attīstīties dažu gadu laikā. Īpaši kaitīgs ir trokšņa līmenis, kas augstāks par 87 dB(A) (decibeliem), tomēr jau trokšņa līmenis virs 80 dB(A) var radīt izmaiņas dzirdē.

Strādājot tieši pie ceļu būves iekārtām, trokšņa līmenis var ievērojami pārsniegt pieļaujamo.

CIK SKAĻAS IR IEKĀRTAS CEĻU BŪVĒ?

Mobilais darba aprīkojums var radīt ievērojamu trokšņa līmeni, piemēram, zāģis betona zāģēšanai – vairāk par 100 dB(A), pneimoāmurs – vairāk par 90 dB(A), vibrobliete – gandrīz 90 dB(A). Saskaņā ar prasībām vai nu uz pašas iekārtas, vai tās dokumentācijā jābūt uzrādītam trokšņa līmenim, kuru rada iekārta.

Savukārt smagās tehnikas radītais troksnis ir ļoti atkarīgs no tās veida un nolietojuma – jo tehnika lielāka un vecāka, jo tā var būt skaļāka. Piemēram, moderns ekskavators radīs trokšņa līmeni apmēram 80–82 dB(A), savukārt vēl padomju laikā ražots traktors T170 – vairāk nekā 87 dB(A). Kopumā tomēr jāatzīmē, ka ceļu būvē izmantotā tehnika gandrīz vienmēr radīs troksni, kurš pārsniedz 80 dB(A) līmeni.

Svarīgākie preventīvie pasākumi:

- ja iespējams, strādāt tālāk no trokšņa avota, piemēram, strādājot tieši aiz nomaļu bērēja, troksnis var sasniegt gandrīz 90 dB(A), savukārt, strādājot 20 m aiz tā, trokšņa līmenis nepārsniegs normu;
- sekot līdz iekārtu tehniskajam stāvoklim – savlaicīgi neveicot to apkopi, iekārtas kļūst skaļākas;
- strādājot dažādu iekārtu kabīnēs, aizvērt durvis un logus, lai samazinātu trokšņa ietekmi;
- ja nepieciešams, lietot dzirdes aizsardzības līdzekļus.

VIBRĀCIJA

Vibrācija, līdzīgi kā troksnis, ir ceļu būvē ļoti izplatīts darba vides riska faktors, kuru rada gan dažāda darba aprīkojuma (iekārtu, piemēram, perforatoru, zāģu u. c.) lietošana, gan arī smagās tehnikas darbība. Katra no šīm iekārtām strādājot rada ne tikai troksni, bet arī vibrāciju. Jāatceras, ka ir divu veidu vibrācija – tā saucamā “plaukstas-rokas” vibrācija (šajā gadījumā vibrācija iedarbojas uz rokas locītavu) un “visa ķermeņa” vibrācija (šajā gadījumā vibrācija iedarbojas uz mugurkaulu).

Plaukstas-rokas vibrācija var radīt tā saucamo “karpālā kanāla sindromu” jeb saistaudu saaugumu plaukstas locītavā, kurš nospiež nervus un asinsvadus, radot tirpšanas un sāpju sajūtu rokās. Savukārt visa ķermeņa vibrācija var radīt dažādus traucējumus mugurkaulājā. Vibrācijas līmenim darba vidē ir noteiktas normas, lai noteiktu, kad tas ir uzskatāms par kaitīgu:

- Plaukstas-rokas vibrācijai maksimāli pieļaujamais līmenis (ekspozīcijas robežvērtība) ir 5 m/s^2 .
- Visa ķermeņa vibrācijai maksimāli pieļaujamais līmenis (ekspozīcijas robežvērtība) ir $1,15 \text{ m/s}^2$.

Vibroblītes radītā plaukstas-rokas vibrācija var pat vairākkārtīgi pārsniegt pieļaujamo plaukstas-rokas vibrācijas līmeni.

CIK LIELU VIBRĀCIJU RADA IEKĀRTAS CEĻU BŪVĒ?

Mobilais darba aprīkojums var radīt ievērojamu plaukstas-rokas vibrācijas līmeni, piemēram, zāģis betona zāģēšanai – no 2 līdz 6 m/s², pneimoāmurs – no 3 līdz 20 m/s², vibroblietes – no 4 līdz 25 m/s².

Savukārt smagās tehnikas radītā vibrācija ir ļoti atkarīga gan no tās tehniskā stāvokļa, veida un nolietojuma (jo sliktāk uzturēta, lielāka un vecāka – jo augstāks būs vibrācijas līmenis), gan arī no grunts, uz kuras tiek strādāts (strādājot mīkstā augsnē, vibrācija būs ievērojami zemāka nekā uz šķembām vai asfalta), kā arī no vedamās kravas un braukšanas ātruma.

Vibrācijas līmenis ceļu būvē izmantotajai teknikai var svārstīties robežās no 0,2 līdz pat 3–4 m/s². Piemēram, padomju laika traktoram T170 vibrācija vidēji būs 1,5 m/s², savukārt moderns traktors vidēji radīs tikai 0,5–1 m/s² lielu vispārējo vibrāciju. Jāatceras arī tas, ka daļa tehnikas rada gan vispārējo vibrāciju (stāvot / sēžot uz iekārtas), gan arī plaukstas-rokas vibrāciju (turoties pie stūres vai margām).

Svarīgākie preventīvie pasākumi:

- sekot līdzi iekārtu tehniskajam stāvoklim – savlaicīgi neveicot to apkopi, iekārtas vairāk vibrē;
- ja nepieciešams, lietot vibrāciju samazinošus darba cimdus;
- ievērot pietiekamus pārtraukumus darbā, veikt atslodzes vingrinājumus.

ĶĪMISKĀS VIELAS UN PUTEKĻI

Ceļu būvē ķīmiskās vielas un putekļi ir ikdienišķa parādība. Ķīmiskās vielas rodas gan no izmantotās degvielas, gan arī no asfalta vai dažādiem ceļu būvē izmantotiem materiāliem. Gan degvielā, gan asfaltu veidojošajos produktos ir sastopamas daudzas ķīmiskās vielas – tādas kā toluols, ksilols, benzols un citas. To palielināta koncentrācija var radīt ietekmi uz nervu sistēmu un plaušām. Tomēr ceļu būvē, ja tiek ievēroti tehnoloģiskie procesi un darba aizsardzības prasības, šo vielu līmenis parasti nepārsniedz pieļaujamo koncentrāciju.

Putekļi ceļu būvē visbiežāk rodas no dažādu materiālu griešanas (piemēram, piegriežot trotuāra apmales nepieciešamajā izmērā) vai drupināšanas (piemēram, ņemot nost veco asfalta kārtu). Šajos procesos var izdalīties ievērojams daudzums putekļu, pārsniedzot pieļaujamo normu pat 10–20–30 reizes. Ilgstoša un atkārtota šādu putekļu ieelpošana rada hroniskas elpošanas sistēmas slimības.

Betona griešanas laikā putekļu koncentrācija var pārsniegt pieļaujamo pat 10–30 reizes.

Svarīgākie preventīvie pasākumi:

- pareiza darbu organizēšana (piemēram, nestāvēt blakus, kad tiek veikti griešanas darbi);
- dažādu tehnoloģisko risinājumu lietošana (piemēram, griežamā materiāla mitrināšana, lai samazinātu putēšanu u. c.);
- elpošanas aizsardzības līdzekļu (respiratoru) lietošana.

ERGONOMISKIE RISKA FAKTORI

Ceļu būvei ir raksturīgi arī daudzi ergonomiskie riska faktori – sākot no darba stāvus vai ejot un beidzot ar smagumu pārvietošanu. Šie riska faktori var radīt dažādus veselības traucējumus gan mugurai, gan citām locītavām, kā arī saitēm un muskuļiem (piemēram, mugurkaula diska trūci u. c.).

Atceries: Tev jābūt apmācītam par pareiziem smagumu celšanas un pārvietošanas pamatprincipiem (piemēram, turēt taisnu muguru, celt smagumu “ar kājām”, nevis “muguru” u. c.), kā arī jāzina daži vienkārši atslodzes vingrinājumi muskuļu atslābināšanai. Tāpat vienmēr, kad tas iespējams, jāizmanto palīgīdzekļi (ratiņi, bruģakmeņu turētājs u. c.).

Brūģēšanas darbu laikā bieži tiek pārcilāti ievērojami smagumi, neievērojot drošas smagumu pārvietošanas principus un neizmantojot palīgīdzekļus.

BIOLOĢISKIE RISKA FAKTORI

Strādājot ceļu būves darbos, Tevi var apdraudēt arī tā saucamie bioloģiskie riska faktori – piemēram, ērces (pārnēsā ērcu encefalīta vīrusu un Laimas slimības izraisītāju), lapsenes, irši un citi insekti vai indīgi augi (piemēram, latvāņi, kuri var radīt nopietnus apdegumus). Lai varētu aizsargāties pret šādiem faktoriem, darba devējam nepieciešamības gadījumā jānodrošina aizsardzība,

vakcinācija (pret ērcu encefalītu), kā arī jāinformē par rīcību citu iespējamo apdraudējumu gadījumā (piemēram, kā rīkoties, apdedzinoties ar latvāņu sulu).

CITI DARBA VIDES RISKA FAKTORI

Bez jau minētajiem ceļu būvei ir raksturīgi arī vairāki citi darba vides riska faktori, piemēram:

- Ultravioletais starojums, ko rada saule, un kurš, iedarbojoties ilgtermiņā, var radīt dažādus ādas bojājumus, tai skaitā apdegumus un ādas vēzi (melanomu). Tāpēc vasaras periodā, neraugoties uz karstumu, nav ieteicams strādāt apģērbā īsām rokām vai daļēji kailam. Tāpat vasarās karstajā periodā ieteicams nestrādāt tad, kad saules aktivitāte ir visaugstākā, t. i., laikā no plkst. 11.00 līdz 15.00.
- Psihoemocionālie riska faktori, kurus rada vienmuļš darbs, garas darba stundas, darbs tālu no mājām, kurš saistīts ar atrašanos komandējumos vai gariem pārbraucieniem.
- Klimatiskie apstākļi – gan karstums vasarā, gan pazeminātas temperatūras ziemā, kā arī lietus vai sniegs. Katrā gadalaikā jānodrošina atbilstošs darba apģērbs un, atkarībā no sezonas, iespēja padzerties, atdzesēties vai sasildīties, izžāvēt apģērbu u. tml.

Ceļu būvei raksturīgs darbs dažādos apstākļos – arī ziemā.

KĀDAS IR TAVAS TIESĪBAS?

Atceries: darba devēja pienākums ir nodrošināt drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi. Līdz ar to, ja uzskati, ka Tava drošība vai veselība ir apdraudēta, Tev ir tiesības:

- neuzsākt vai pārtraukt darbu, ziņojot tiešajam darba vadītājam (un uzņēmuma uzticības personai, ja tāda ir), ja darba apstākļi rada vai var radīt draudus Tev vai apkārtējo cilvēku drošībai un veselībai;
- neuzsākt vai pārtraukt darbu, ja darba veikšanai izmantojama aprīkojums (iekārtas, mašīnas, darba rīki u. c.) neatbilst darba aizsardzības vai to ražotāju noteiktajām prasībām, kā arī, ja šis aprīkojums nav pārbaudīts;
- atteikties veikt darba uzdevumus, ja to izpilde neatbilst Tavai profesionālajai sagatavotībai;
- pieprasīt atbilstošus individuālās aizsardzības līdzekļus, lai pasargātu sevi no darba vides riska faktoru iedarbības.

Vienmēr atceries par savām tiesībām un nebaidies tās izmantot!

JA DARBĀ NOTICIS NELAIMES GADĪJUMS

Ja ar Tevi vai kolēģi noticis nelaimes gadījums, **Tavs pienākums** ir par to nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam un darba aizsardzības speciālistam, kā arī nepieciešamības gadījumā sniegt pirmo palīdzību un izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību.

Darba devēja pienākums ir veikt nelaimes gadījuma darbā izmeklēšanu un reģistrēšanu Valsts darba inspekcijā 15 dienu laikā pēc nelaimes gadījuma. Cietušajam jāsaņem viens nelaimes gadījuma izmeklēšanas akta eksemplārs ar Valsts darba inspekcijas reģistrācijas numuru. Nelaimes gadījuma izmeklēšanas akts

būs nepieciešams, lai saņemtu sociālo atlīdzību ārstēšanas un rehabilitācijas izdevumu segšanai no Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras.

JA TAVA VESELĪBA IR PASLIKTINĀJUSIES

Atsevišķos gadījumos (ja netiek nodrošināti droši un veselībai nekaitīgi darba apstākļi, netiek ievērotas darba aizsardzības prasības vai lietoti individuālās aizsardzības līdzekļi) var rasties arodslimības, kuru izcelsmē galvenā nozīme ir kādam no darba vides riska faktoriem.

Ja Tu jūti, ka tava veselība darba apstākļu iedarbības rezultātā ir pasliktinājusies, Tev ir tiesības prasīt darba devējam norīkojumu uz darba devēja apmaksātu ārpuskārtas obligāto veselības pārbaudi, kuras laikā arodslimību ārsts varēs izvērtēt Tavas sūdzības.

Jebkurā gadījumā ir svarīgi laicīgi vērsties pēc palīdzības pie ārsta, jo daudzas no arodslimībām ir sekmīgi ārstējamas, ja tās tiek savlaicīgi atklātas. Savukārt, ja tās netiek laicīgi ārstētas, daudzas no tām var izraisīt paliekošas sekas un, iespējams, pat invaliditāti.

Atceries:

Sociālās garantijas pēc nelaimes gadījuma darbā vai konstatētas arodslimības Tu varēsi saņemt tikai tad, ja strādā ar darba līgumu un ziņosi par nelaimes gadījumu darbā!

Sociālās garantijas darbā notikuša nelaimes gadījuma vai arodslimības gadījumā ietver valsts apmaksātus ārstēšanas un rehabilitācijas pakalpojumus, slimības lapas apmaksu, kā arī, gadījumā, ja radušies veselības traucējumi ir neatgriezeniski, kompensāciju par darbspēju zaudējumu.

PAPILDU INFORMĀCIJA MEKLĒJAMA:

VALSTS DARBA INSPEKCIJĀ

K. Valdemāra ielā 38, k-1, Rīgā, LV-1010
Tālrunis 67186522, 67186523
www.vdi.gov.lv

LATVIJAS BRĪVO ARODBIEDRĪBU SAVIENĪBĀ

Bruņinieku ielā 29/31, Rīgā, LV-1001
Tālrunis 67270351, 67035960
www.lbas.lv

RSU DARBA DROŠĪBAS UN VIDES VESELĪBAS INSTITŪTĀ

Dzirciema ielā 16, Rīgā, LV-1007
Tālrunis: 67409139
www.rsu.lv/ddvvi

**VALSTS SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS AĢENTŪRAS
VESELĪBAS APRŪPES UN REHABILITĀCIJAS NODAĻĀ**

Lāčplēša ielā 70a, Rīgā, LV-1011
Tālrunis 67013619, fakss 67011814
www.vsaa.lv

Informāciju par darba aizsardzības jautājumiem
meklējiet mājas lapā www.osha.lv